

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre 36 kor.
Fél évre 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra 8 kor.

Nyitási közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szombat, április 28.

Képrombolás.

A németek legnagyobb költőjéről, Heinéről mondta egyik szigorú kritikusa, hogy képromboló; azóta ezzel a jelzővel illetjük mindazokat, akik vandál módon rontanak legbecsesebb művészi értékeinkre, vagy kiméletlenül átgázolnak lelkünk legszebb ideáljain, s megfosztják szívünket a benne élő szép és nemes eszmények rajongásától. Képrombolók tünedeznek telmost Aradon, akik az igazi művészi értékek ellen törnek és eszményi értelemben szólva, ki akarják fosztani azt a ragyogó palotát, amelyet a városban a művészet, a kultúra, a haladás nagyszerű gondolatától vezérelve alkottak meg a műveltségért őszintén hevülő tiszta lelkek és becsületes agyak.

A ma már a temetőben porladó férfiak nem gondolták, hogy gyönyörű alkotásuk, az aradi kulturpalota ellen, nemsokára a nemes terv megvalósulása után, goromba támadást intéznek azok, akiknek hivatása volna a kultúra szeretete és ápolása. Boldogult Varjassy Árpád bizonyára nem azért szentelte munkás életének egy részét az aradi közművelődési palota megteremtésére, hogy az abban felhalmozott, ritka nagy művészi értékkel bíró festmények, gyűjtemények ismeretlen indokból keletkezett szélső áldozataivá váljanak. A közművelődési ház legszebb, legbecsesebb festményeit valószínűleg a kidobás szomorú sorsa éri, ha idejében meg nem akadályozzák ezt a felháborító tervet azok, akiknek kötelessége is megvédelmezni Aradot az ilyen nyers támadások ellen. A kulturpalota igazgatójának a lap belsejében olvasható nyilatkozata szerint alkalmasait „elvádorolnak” Aradról a leggyönyörűbb képek, a magyar képalakító művészet halhatatlan mestereinek csodás vásznai. Nem értjük ezt a kertelő nyilatkozatot, illetve szeretnénk úgy értelmezni, hogy ez a vándorlási terv nem fog megvalósulni. Sajnos azonban megszokhattuk már, hogy a tájdalmas tervek és a bántó ideák nálunk valóra válnak és a keserű orvosságokat mézburkolatban nyugodtan lenyeljük.

Amde Arad vezetőségének, a törvényhatósági bizottságnak most csakugyan erélyesen kell szembeszállni a kiméletlen és antikultur törekvésekkel, mert különben az utókor lenézéssel fog megemlékezni a mai generáció „közművelődésének” irányításáról. Arad lakossága azért hozott

őszinte lelkesedéssel nagy áldozatokat a kulturának, azért fizeti még ma is szívesen a közművelődés valóban monumentális palotája után a súlyos pótdókat, hogy azt a házat művészi tartalommal töltsék meg azok, akik erre a szent feladatra vállalkoztak.

Mert ha a belső értékétől, a nagyszerű alkotásoktól megfosztjuk a közművelődés otthonát, akkor hideg kriptává válik és a homlokzatára ezt írhatjuk: „Itt nyugszik a kultúra szép gondolata.”

(=)

Németország
nem mond le hódításairól?

„Minden várható a stockholmi konferenciától”.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Stockholm. A Pester Lloyd tudósítójának Branting beszégetés során elmondotta, hogy minden alkalmat megragad arra, hogy abszolút és objektív tájékozottságát hangoztassa. Németországot a háború tolyamán többször betuzta. Az ezután elhangzott bíráló megjegyzései miatt azt mondták, hogy német-ellenes érzelmei vannak. Svédország viszonyaira vonatkozólag kijelentette, hogy a svéd szociálisták várakozó álláspontra helyezkednek. Ha az élelmiszer kérdést sikerül a kormánynak megoldania, vagy agresszív magatartással nem provokálják a munkásságot, akkor komolyabb zavargásoktól nem kell tartani. A berlini szociáldemokraták manifesztuma szerinte egyenlő a német kormány-ellenes magatartással, mivel a német kormány ezelőtt határozottan annexiópolitika mellett volt. A stockholmi szociálista kongresszuson meg kell vitatni azt a kérdést is, hogy kit terhel a háború kitöréseért a felelőség. Azért szükséges ez, mert a belga, angol és francia szociálisták csak ezen feltétel alatt hajlandók képviseltetni magukat a konferencián. De ez a követelés a német szociálistáknak nem adja útját. A helyzet teljes tisztázása nélkül a konferencia csupán vitákat eredményezhetne minden pozitív cél és érték nélkül. Végül hangoztatta, hogy az orosz szociálista többség, a munkások és a katonák tanácsa Anglia ellen fordult az orosz emigránsok visszatartása miatt. Ami érthető és természetes is. Vandervele utazásáról azt mondotta, hogy mielőtt Vandervele Stockholmba jön, előbb Oroszországba megy, hogy teljes tájékozottságot nyerjen a helyzetről.

Kopenhága. Troelstra Stockholmba utaztában ideérkezett és a Szociáldemokrata munkatársának kijelentette, hogy a berlini látogatás eredményét üdvözli. A német kisebbség tagjai minden nehézség nélkül meg fogják kapni utleveleiket, hogy Stockholmba utazhassanak. A kongresszus eredményeiben nem kételkedhetik senki, mert mindenütt az egész világou, mint egy új tavaszra, úgy várnak, sóvárognak a békére. Mihelyt az összes hatalmak arra az álláspontra helyezkednek, melyre az orosz kormány, amikor kijelentette, hogy nem

híve a háború további folytatásának, akkor a katonai hadműveletek is megfognak szünni. Mert jelenleg csupán katonai hadműveletek folynak és politikailag minden állam tartozkodó álláspontra helyezkedik. Végül hangoztatta, hogy a stockholmi kongresszustól sokat, sőt mindent lehet remélni.

Pétervár. A Pétervári Távirati Iroda megcáfolja e hó 25-én kiadott azt a jelentését, hogy az ideiglenes kormány jegyzéket akart küldeni a szövetséges kormányoknak a hadicéljairól. E hirt korainak mondja.

Berlin. A Fremdenblatt ama nyilatkozatáról, hogy Ausztria és Magyarország nem szándékozik területét Oroszország rovására nagyobbitani a Vossische Zeitung a következőket írja:

— Az annektálásról való lemondás épp oly kevésbé ujság az oroszoknak, mint az egész világnak. Ausztria-Magyarország más helyzetben van Oroszországgal szemben, mint Németország, ami azonban nem jelenti azt, hogy Németország nagyobb arányu annektálást tervezne. Ami azonban keletre nézve áll, az nem érvényes általában minden szóba jöhető területre. Azokat a zálogokat, amelyeket drága vérnek áradatával szereztünk meg és tartunk kezünkben, mindaddig nem adhatjuk ki kezünkől, amíg nem szereztük meg általi létünk biztosságának és sérthetlenségének legfontosabb kezességeit gazdasági, politikai és kulturális teljes szabadságának biztositékaival. Ebben a dologban egyet értünk Ausztriával és Magyarországgal, amelynek azonban, mint nekünk is, nem csupán az orosz ellenséggel kell számolni.

A Deutsches Tageszeitung a következőket írja: Ami a terület megnöveléséről való lemondást illeti, csupán annak nyomatékos megállapítására szoritkozunk, hogy Németországra nézve e tekintetben egész más a helyzet, mint Ausztria és Magyarországra nézve.

Rotterdam. A Pétervárott tartozkodó francia és angol munkás küldöttek a béke feltételeket most már véglegesen a következőképp formulázták:

Az angolok helyeslik az orosz munkások és katonák tanácsának ama békeformuláját,

hogy a béke annexio és hadikárpótlás nélkül legyen, de minden félreértés elkerülése végett kijelentik, hogy a központi hatalmak kötelesek az általuk elfoglalt országokat helyreállítani.

A franciák is ilyen nézeten vannak, de kijelentik, hogy Elzász-Lotharingia visszakövetelése nem jelent annexiót, mert Elzász régi francia tartomány, amelyet a németek erőszakkal vettek el a franciáktól.

Berlin. Taalat pasa nagyvezér a berlini lapok tudósítóinak adott intervjújában a következőket hangoztatta: Törökország és szövetségesei készek a békére, de készek a háború folytatására is. Az fog történni, amit ellenségeink kívánnak. Mégis remélem, hogy megérésre fognak jutni. Katonai helyzetünk minden optimizmusra feljogosít. Gazdasági helyzetünk kedvező.

Genf. Pétervári jelentések szerint Lenin perthivei hatalmas tüntetéseket rendeznek a

háború folytatása ellen. Fekete zászlók alatt demonstrálnak, de a rendőrségnek már több ízben sikerült katonai segítség nélkül szétoszlatni a tüntetőket.

Stockholm. Az orosz hadseregben egyre jobban észlelhetők a felbomlás jelei. Főleg a parasztek nyugtalanok, mert attól tartanak, hogy a földeket nélkülük osztják szét és így ők nem részesülnek abból. Csoportosan szökdösnek el a frontokról és otthon barátságos fogadtatásban részesülnek. A kormány minden intézkedése, amellyel a parasztságot meg akarja nyugtatni, hogy csakis az alkotmányozó nemzetgyűlés dönthet majd az agrár kérdésben, reménytelen marad. Az orosz parasztság földéhsége és kapzsisága világtörténelmi jelentőségű momentummá fejlődik ki.

A bíróság Rónayt 3 havi súlyos börtönre, valamint nemességének elvesztésére ítélte.

Kísérletezés az új liszttel.

— Kürthy báró a lucernás kenyérről. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A háboruban résztvevő összes államok legfőbb gondja, hogy miként segítsenek a liszthiányon. Csak a minap érkezett hír arról, hogy a németek fák rügyeivel kísérleteztek. Egy zalamegyei nagybirtokos, mint az *Aradi Közlöny* megírta, uradalmában most olyan kísérletek folynak, amelyek a sikernek nagyobb reményével kecsegtetnek.

A kísérletezés alapjául szolgáló ötlet Elek Ernő újnapi nagybirtokosé, aki a kenyérliszt pótlására a lóhere őrlményét akarja felhasználni. A lóhere megőrléséhez különleges gépek szükségesek, az ugynevezett Irus-gépek, az újnapi uradalomnak már van is ilyen speciális gépe, amely a szárított lóheréből a nullás buza-liszthez hasonló finomságu lisztet állít elő. A lóhere lisztje, ép úgy, mint a kukoricaliszt sárgás színű, de ize közelebb áll a buza-liszthez. A földbirtokos először több mintakenyeret süttetett a lóhereliszt felhasználásával. Az első kísérleteknél a gabonaliszthez 10—20%-os arányban keverték a luce lisztet, a későbbi kísérleteknél azonban a keverés már nagyobb arányú volt.

A kísérletek beváltak. Elek Ernő találmányát bemutatta Kürthy bárónak, az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének, akit meglepett az új előállítású kenyér elfogadható minősége. A földbirtokos uradalmában a cselédség és az orosz foglyok kenyéréhez már az új keveréket használják, tehát nagyobbak a kenyéradagok és az emberek bőségesen táplálkozhatnak. Az uradalom most már 25%-os arányban keveri a kenyérlisztet lóhereliszttel.

Felkerestük Kürthy Lajos bárót és a lucernás-kenyérre nézve véleményét kértük. A Közélelmezési Hivatal elnöke a következőket mondotta:

Elek Ernő földbirtokos kísérletezéseiről tudomásom van. Az általa öröktett lucernaliszttel próbasütést is rendeztettem a fővárosnál s magam is megízleltem az így készült kenyeret. A lucernás-kenyér sötét színű, a zabkenyérhez hasonló és ize emlékeztet a teára. Emberi táplálkozásra mindenesetre alkalmas, a gyomrot jól megtölti. Tápértéke azonban még nincs megállapítva. A lucerna liszt előállításához különleges gépek kellenek, amikkel minden malom nem rendelkezik. Az újnapi földbirtokos ötlete azonban olyan, amivel számolnunk kell és evidenciában kell tartanunk. A megtakarítás, amit a lucernaliszt felhasználásával elérünk, nem nagy és így ez idő szerint nincs szükség rá, hogy bevezessük az ország közlelmezésébe. Adja Isten, hogy ne is legyen rá szükség... Tudtommal Elek Ernő az osztrák Nahrungsamának is bemutatta a lucernalisztet. A bécsi közlelmezési hivatal foglalkozik is a lucernás-kenyér bevezetésének tervével.

Lengyelország főkormányzóját fismenítették aliasától. Lublinból jelentik: A főkormányosság külön parancsban közli, hogy Kuk tábornagy főkormányzó elhagyja állását s helyére Sceptycky gróf vezérőrnagy, a lengyel segítő hadtest parancsnoka kerül. Ötletege Kuk tábornagnak — kiváló teljesítményei elismerésül — a Lipót rend nagymestere a hadiképményekkel ajándékozta.

Angolok súlyos vesztesége újabb támadásaiknál.

Berlin, április 27. (Hivatalos.) A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

Az arrasai csatatéren tegnap este széles arcvonalon ismét fokozódott a tüzéségek harca, miközben a mieinknek tüzelése Reimsből nyugatra készenlétben levő felismert ellenséges gyalogság ellen is irányult. A Scarpetól délre az angolok az arras-cambrai országúton, s annak mindkét oldalán támadtak. Tüzünkkel és közelharokban súlyos veszteségekkel visszavertük őket.

A nemet trónörökös hadcsoportja:

A tüzéségi harc az Aisne mentén és a Champagneban lassankint ismét nagyobb hevességre fokozódik. A Chemin des Dames melletti gyalogsági harcokban tért nyertünk és foglyokat ejtettünk.

Albrecht württembergi herceg vezértabornagy hadcsoportja.

Nincs ujság.

Keleti haretér:

A helyzet változatlan.

Macedóniai haretér:

Az angolok a Doiran tótól délnyugatra támadási tevékenységüket a bolgár állások ellen intézett előretöréseikkel eredménytelenül folytatták.

Az ellenség nyugaton 11 repülőgépet, köztük kilencet légi harcokban és két kötött léggömböt veszített. Wolff hadnagy a légi harcban huszonegyedszer maradt győztes. April 25-én a Vardar és a Doiran tó között egyik repülő rajunk két angol repülőgépet leszedett. Ludendorff, első főtábornagy. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin. A Wolf ügynökség esti jelentése: Az Arras fronton egyes szakaszokon erős tüzelés folytatódott. Egy újabb angol támadás az arras-

chambresi uton veszteségteljesen meg hiúsult. Az Aisne-mentén és a Champagneban változó erős tüzéségi harc.

Osztrák bíróság által elvett magyar nemesség.

— Bécsben elítélt budapesti kártyás. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A bécsi törvényszék ma tárgyalta Rónai László 36 éves közismert budapesti lakos bűnügyét, ki ellen veszélyes tenyegetés, zsarolás, tiltott visszatérés miatt emeltek vádat. Az ügy előzményei a következők: Rónait november végén tiltott hazárdjáték és hatósági közeg megsértése miatt a bíróság kiutasította Ausztria területéről. Rónay mindazáltal február elején visszatért Bécsbe és fel akarta keresni Nagy Kamillát, a Josefstädter Theater színész- nójét, a kibe régebb idő óta barátság űzi. A színész- nő azonban visszautasította a jelentkezést, a mi annyira felbőszítette, hogy megte-

nyegette a színésznőt. Azt üzente neki, hogy legközelebb, ha találkoznak, végez vele.

A színésznő a rendőrséghez fordult, amely a Bristol-szállóban letartóztatta Rónayt.

Letartóztatása alkalmával birtokában egy browning revolvert s 62,000 korona készpénzt találtak, amelyet egy nappal azelőtt egy régi kártyatartozás fejében fizetett meg neki egyik adósa.

Az ügyesség életveszélyes fenyegetés címen emelt vádat ellene. A vizsgálóbíró előtt is hangoztatta Rónay, hogyha kiszabadul, megvalósítja fenyegetését és nem nyugszik addig, amíg a színésznőt el nem csúfítja. Ügyét ma délelőtt 11 órakor kezdte tárgyalni a bécsi törvényszék Altmann dr. törvényszéki tanácsos elnöklésével.

Mai kihallgatása alkalmával már azzal védekezett, hogy a színésznőhöz intézett levelét első szegrettségében írta.

Amerika nem köt különbékét.

— Entente missziók Washingtonban. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Genf. A Radió-ügynökség jelenti: A francia missziót vivő hadihajó megérkezett Newyorkba. A hadihajót óriási terjedelmű háló védte az ellenséges tengeralattjárók ellen és az amerikai torpedórombolók mintegy ötszáz mértföldnyire mentek elébe. A francia lapok szerint Joffre utazás közben törzskarával egy nagy jelentést dolgozott ki a jelenlegi háborus helyzetről, amelyet Wilson elnöknek nyújt át. A francia sajtó felhasználja Joffre Amerikába való megérkezését arra, hogy a katonai segítségre vonatkozó kívánalmakat sürgős formában juttassa kifejezésre és a francia lapok most ismerik be először azt a lehetőséget, hogy Franciaország és Anglia a kimerüléshez közelednek. A francia küldöttek Newyorkból nyomban Washingtonba utaztak, ahol a pályaúdvartól a Capitoliumig vezető két és fél mértföldnyi utat a néptömeg ujjongása közben tették meg. A főváros az amerikai és az entente államok lobogóival van feldíszítve. *Ilyen nagyarányú felvonulásra és ünneplésre Amerikában még nem volt példa.*

Az amerikai pénzügyminiszter a kormány nevében üdvözölte a küldöttséget, majd Balfour mondott beszédet, melyben Joffre személyének jelentőségére hívta fel a figyelmet. Rámutatott, hogy Joffre, a marnei csatában új és döntő fordulatot adott az egész világháborúnak.

Washington. Balfour felkérték, hogy a szenátusban beszédet tartson. A miniszter kijelentette, hogy meg fogja várni, amíg Viviani megérkezik és azután vele együtt fog felszólalni a kongresszus legközelebbi ülésén.

Hága. Az angol misszió ugylát-szik azzal az utasítással ment Amerikába, hogy a segítséget a legnagyobb mértékben kikérje. A küldött-

ség tagjai az önkéntes toborzás rendszere ellen agitálnak és rámutatnak arra, hogy Anglia ennek a hibájának tudhatja be balsikereit. Bizonyosra vehető azonban, hogy sem az elnök, sem pedig a misszió tagjainak rábeszélése nem győzheti meg a kongresszust a védkötelezettség behozatalának szükségességéről. A kongresszus ragaszkodni fog ama elhatározásához, hogy gazdaságilag és pénzügyileg támogatja az entente-t és demonstratív okokból egy repülőosztatot is küld Európába. De az angol lapok jelentése szerint sem szabad az amerikai néphadsereg felállítását remélni.

London. A Morningpostnak jelentik Washingtonból: Wilson elnök biztosította Balfourt, hogy Amerikai nem köt különbékét Németországgal.

Washington. Wilson elnök fogadta a francia missziót. Balfour és Max-Adó kincstári államtitkár között teljes megegyezés jött létre a pénzügyi viszony általános alapelvei, valamint a kereskedelmi és hajózási kérdések dolgában.

Frankfurt. Newyorkból jelentik, hogy Balfour amerikai tartózkodásának legfőbb kérdése az, hogy az Egyesült-Államok teljes szövetségre lépjenek az entente-tal. Balfour ezt nem tartja szükségesnek, mert meg van győződve arról, hogy az Egyesült-Államok a háborút, minden szövetségre lépés nélkül is az entente oldalán fogják végig küzdeni.

szén, bár tény, hogy a manifesztum, amelyben a polgári haladás minden hivatásra fogjuk felszólítani, teljesen kész s előreláthatólag a munkásság május elseji ünnepére kerül a nyilvánosság elé. De a blokk teljességéhez még számítani lehet arra, hogy más politikai pártokból is akadnak olyanok, akik az általános, titkos választói jog propagandája alapján kapván meg mandátumukat, lelkiismeretbeli kötelességüknek fogják tartani, hogy csatlakozzanak az új mozgalomhoz, amely gondosan kerülni akar más politikai kérdéseket s szorosán csak a kitűzött cél felé halad.

Békekérdések

a német birodalmi gyűlésben.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés mai ülésén Seideman szociálista képviselő a jövő ülés napirendjének megállapítása előtt a következőket mondotta: Élénken sajnáljuk és visszataszást kelt nálunk, hogy a birodalmi gyűlést csak azért hívták össze, hogy azonnal elnapolják. Ámár az állami hivataloknak több vezetője akadályozva van abban, hogy üléseinkén résztvegyen, mégis szükségesnek tartjuk, hogy a bel- és külpolitika több problémáját szóvá tegyük és világosságot teremtsünk abban a kérdésben, hogy milyen legyen a német birodalom külső és belső politikájának iránya. Londonban, Párisban, Pétervárott, Newyorkban, Pekingben és Rio de Janeiróban a szent háborút prédikálják Németország ellen évtizedekig tartó háborút helyeznek kilátásba, amely végső pusztulásunkat vette tervbe. Mi ezektől a fenyegetésektől ugyan nem félünk, de tudjuk hogy ellenségeinknek tervei az egész világot teljes pusztulással fenyegetik, és ez súlyos gondot okoz nekünk. Másrészt pedig a békeszeretet és a mély igazságosságnak érzete, amelyet a forradalom gyújtott fel az orosz nép lelkében reményt nyújtott egy közeli békére, nem egy külön békére, hanem egy általános világbékre amely egy népet sem akar leigázni, hanem fel akarja szabadítani, hogy újra a kultura műveit ápolják és egy boldogabb jövő alapjait rakják le. A szociálista orosz forradalomnak ez a gondolata a német nép sok millióit szent lelkesedéssel tölti el. Ez megegyezik a nemzeti védelemmel, amelyet igényb evettünk és megnyitja részünkre a lehetőséget, hogy az emberiség javára tehesünk egy nagy lépést. Mi szociáldemokraták eme akaratunknak adtunk kifejezést abban a határozatban, amely immár az egész világon ismeretessé vált. Nagyon sajnálom, hogy házszabályaink nem engedik meg, hogy ezt bővebben kifejtsem. De remélem, hogy a legrövidebb idő alatt alkalmat adnak nekünk, hogy ezekről a kérdésekről behatóan beszéljünk.

Ledebour a szociálista munkaegyesülés tagja azt követeli, hogy a birodalmi gyűlés holnap üljön össze és tárgyalja azokat a sürgős ügyeket, amelyeket a nép követel. Indítványozza, hogy az 1917. évre vonatkozó gazdasági tervet tüzzék azonnal napirendre. A szónok azután az élelmiszerellátásról, a hadifogoly táborokról, a sztrájkokról beszél és felszólítja a kormányt, hogy haladéktalanul ismertesse meg békecélijait. Az elnök többször figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál s végül is megvonja tőle a szót.

Westarp gróf konzervatív párti kijelenti, hogy Scheideman nyilatkozata nem maradhat ellentmondás nélkül, mert a Ház nagyrésze más véleményen van. Abban mindnyájan megegyezünk — ugymond — hogy azokról a kérdésekről, amelyek a szociálisták ismeretes határozatában foglaltatnak, beszélni kell és hogy

Nem kell az ellenzéknek a választójogi blokk.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Közöltük tegnap, hogy a szociáldemokraták, a Károlyi Mihály gróf vezetése alatt álló függetlenségi párt és Vázsonyiék a szélső ellenzékiek koncentrációját akarják megteremteni az általános, egyenlő és titkos választói jog érdekében. E tekintetben egységes állásfoglalásra szeretnék birni az ellenzéki pártokat. Az egyesült függetlenségi és 48-as párt köréből azt az értesülést nyertük, hogy ez a párt semmiféle választójogi blokkba bele nem megy, hanem állja tovább is az ellenzéki pártok által elfogadott választójogi programot. Ahhoz szívesen hozzájárulnak, hogy a hősök választójogát megszavazza a parlament, esetleg szélesebb jogkiterjesztés elől sem zárkoznak el, de a béke nagy kérdését nem akarják bekapcsolni belpolitikai pártküzdelmekbe.

Apponyi pártjában az a fölfogás uralkodik, hogy ami a szélső szárnyon kialakulóban van, azt a Tisza István gróf személye ellen érzett gyűlölet irányítja, már pedig ők ilyesmihez nem adják oda magukat. Kíváncsian várják egyébként Andrássy állásfoglalását.

Amint illetékes helyről értesülünk, a választójogi blokk alakulás háttere a következő:

— Mig a parlamenti pártok koncentrációja uszott a felszínen s a szociáldemokratáknak régen készülő választójogi akcióját azzal szerelték le, hogy ez a koncentráció a demokratikus haladás jegyében indul meg, a Károlyi-párt, amely politikai programjában sokkal

közelebb áll a szociálistákhoz, mint a parlamenti ellenzék bármely frakciójához, hajlandónak mutatkozott arra, hogy résztvegyen a Tisza-rezsim megbuktatására szervezett koncentrációban. De Andrássy Gyula grófnak legutóbbi szívvallása, amelyben kivihetetlennek mondotta, hogy a koncentráció egyéb is lehessen, mint szigorúan átmeneti megoldás a béke kérdésének parlamenti előkészítése felé, felborította azokat a megállapodásokat, amelyek a koncentrációhoz fűződtek. Károlyiék észrevették, hogy olyan csapdába kerülhetnek, ahonnan nagyon nehéz lenne a visszatérés eredeti, radikális programjukhoz, amelynek az általános, titkos választói jog megvalósulására vonatkozó követelését irányadó helyeken sem tekintik kivihetetlennek. Tulajdonképp ez volt az oka Andrássy Gyula gróf ismeretes állásfoglalásának is, aki nem tudta rászánni magát arra, hogy egész politikai multját megtagadva, együtt haladjon a szociálistákkal és a demokratákkal, olyankor, amikor azoknak legsúlyosabb követelése, a választói jog felülről már nem ütközik többé elháríthatatlan akadályokba.

— A parlamenti pártok koncentrációjának felbomlását szükségképpen követnie kellett az új alakulásnak, a választójogi blokknak. Ez adta meg a közvetlen impulzust ahhoz, hogy a szociáldemokrata párt, amely eddig gondosan kerülte a polgári elemekkel való együttműködést, kilépjen ebből a rezerváltságából s a választói reform keresztülvitelénél csatlakozásra szólítsa fel a Károlyi-pártot és a demokratákat.

— A mozgalom még nem érett meg egé-

a legnagyobb szükségesség megtudni, milyen álláspontot foglal el ezek kérdéseiben a birodalmi kancellár.

Miután több képviselő azt hangoztatta, hogy semmi szükség sincs arra, hogy a birodalmi gyűlés holnap ülésezzen Ledebour újra felszólalt és kijelentette, hogy nemcsak az élelmezés kérdései sürgősek, hanem másról is sürgősen kell beszélni. Ha a kormány hivatalnokai mással vannak elfoglalva, akkor az rosszul van, mert ezeknek az uraknak a birodalmi gyűléshez kell alkalmazkodniuk és nem megfordítva. Szemére veti az elnöknek, hogy a kormány kedvéért nem igyekszik a Ház munkarendjének végrehajtását szigorúan követelni.

Spahn centrumpárti azon a véleményen van, hogy a hadügyminiszter helyettese nélkül nem lehet tárgyalni, már pedig az a nyugati frontra utazott. Illetlennek tartja, hogy emiatt szemrehányást tesznek a miniszternek. Teljesen mindegy, hogy a fontos kérdéseket holnap, vagy pedig a jövő héten vitatják meg, mert a békekötés úgy sem napok kérdése.

A birodalmi gyűlés végül az elnök javaslatát fogadja el és a Ház üléseit jövő hét szordájáig elnapolja.

Kirabolták egy bécsi bankár váradi nyári kastélyát.

— Éjfél dárídó az elhagyott villában. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Gazdag bécsi uraknak van egy elegáns villája Nagyvárad közelében. A nyár unalmas napjaiban lelerándulnak ide a császárváros kitűnő pénzemberei s hangos jókedvben töltött néhány nap után megint visszatérnek Bécs városába. A bécsi urak bibari lerándulása azonban nem pusztán a szórakozásra szánt nyári kastélyoskának szól, hanem ama jól jövedelmező üzletnek is, amely az elegáns villa között terül szántiz holdnyi terjedelemben. Ezen a szántiz holdon csupa szőlő terem. Jó bibari szőlő s izletes magyar bor kerül innen Wienbe.

A bécsi bankárok „Werwaltung des Erbmülléker Weingute: Laerimae Christi“ címen hasznosítják váradi szőlőgazdaságuk izletes nektárát. A szőlőgazdaság a váradi környék Nagy-Sötét ágán terül el. Középen áll a distingvált izléssel felépített villa. Szélén pedig — távol a villától — a kezelő lakása, még odébb a vincellér-ház. Két esztendeje csendes már a villa. A háberu elvette a bécsi urak kedvét a kirándulásoktól.

Baron Ludwig Wirth — aki a legutóbbi években kapta csak meg a bárói méltóságot, — bizonyos finom magyar borok forgalomba hozatala körül kifejtett kommersziális érdeimeiért — és Umlauf Károly ur ama kitűnő személyiségek, kik a váradi szőlőhegyek közt köllakot rendeztek be jobb idők során. Pazar ténnyel és megkülönböztetett izléssel tették kollemessé a kívárról is tetszetős villát.

Mint említettük — két esztendeje immár csend honol a hangos murik szép emlékü falai között. S ahol a bécsi urak nagy és előkelő vendégserege — mint hiteles tanuk igazolják — előkelő színházi stárok is, — kitűnő bibari borok (esetleg francia pezsgők) mellett hajnalig vigadoztak, ott most szürke por ülepszik a brokát függönyökre, vagy bőrfotellekre és drága-szép vázákra. A csendes napok minden változás nélkül multak el az elhagyott villa körül. Mignem most turcaa — de talán hivatalához méltó — incidens zavarta meg a kis nyári kastély csendjét.

A leeresztett zsalugáterek egy-egy kis nyílásán az elmúlt éjszaka világosság szűrődött a környék sötétjébe. Arrajáró néhány vasúti munkás vette észre s reggel — mit sem sejtve — megkérdezte egyik vincellért:

— Megjöttek a bécsi urak?

A szőlő kitűnő öre mitsem tudott róla s élénk volt meglepetése, mikor folytatólag azt hallja, hogy az éjszaka világosság volt a villában.

Nosza rohant a szőlőkezelőhöz s együtt fel a villába. Az első, ami meglepetésként szemükbe ötlött, az ajtók tárva-nyitva. Benna a vesztibülben szerteszórva ruhaneműek. A nagy szalon azután a felfordulás legteljesebb képét mutatták. Az impozáns szekrények felfeszítve, a diszes pohárszékék és kredencek feltörve, az ezüst evőeszközök és tálak börtökjai üresen a földön. Drága meiseni porcellánok és értékes sevresi vázák megcsontkítva, felborítva. Az asztalon félig üres boros poharak, cigaretta maradványok és egyéb nyilvánvaló jelei egy nem épp szolid mulatságnak.

Békés időkben úgy vélték volna, hogy a fékevesztett indulat vezette a dárídó hőseit később arra, hogy a nagy-értékű bőrfoteleket és kereteket megskalpolják, sőt lenyuzzák. Ma azonban nyilvánvaló, hogy a jókedvű társaságot ama reális gondolat vezette, amely tudván tudja a bőrarak ijesztő emelkedését és így a porlepte és nyugalomra kárhoztatott börgarnitúrák felette becses művoltát. Amint a villa többi szobáit is felkutatták, úgy akadtak újabb és újabb nyomaira annak, hogy az éjszakai látogatók épenséggel nem a villa előkelő tulajdonosai voltak. A nyári toalettekkel megrakott szekrényekből csaknem minden hiányzott. Sőt, hogy az éjszakai vizit igazán belteries gazdálkodást sejtessen, a puha ágyak értékes tollpárnái is eltűntek.

Minden különösebb detektívészárás feleslegessé vált s a szőlő kezelője Kovács István, sietett a rendőrségre a látottakról jelentést tenni s egyben sürgősen tudatni az éjszakai látogatás káros eredményét bécsi gazdáival.

Jánossy Gyula rendőriőkapitány-helyettes nyomban megtette az első intézkedéseket s a váradi összes gyanus személyiségeket vizsgálat alá vették. Valamennyi zálogházat értesítették az esetről s a kereskedőket és cipészeket is figyelmeztették.

A helyszinre is kiment Vass Albert detektív s nyomok után kutatott. A vizsgálat most a legerélyesebben megindult s az éjszakai látogatás dárídós betörőit ugyancsak nagy körültekintéssel kutatja a rendőrség. A kár — ha egyáltalán felbecsülhető, mert a szép és eltört vázáknek nagyon imaginér az értéke — felül van az ötvenezer koronán.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szombaton: B. Répássy Gusztly és Bejezy György vendégfelléptével: Cigánybáró.

Tömörkény István zarándokai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A város onnan temette Tomörkény Istvánt, ahova akkor is eljárt, amikor már a halálos csira tápiálkozott az életeréből: a közművelődési palotából. A „pagoda“ volt a hivatala, onnan vitték ki a temetőbe is.

Tegnapelőtt este szállították át a holttestét a kulturpalota előcsarnokába s tegnap délelőtt ravatalozták fel. Ahol a város nagyjai tartottak stációt a temetőbe menet előtt, ott pihent Tömörkény és várta a hűsöszt.

Az Oroszlán-utcai gyászház csendes. Ugyan csendes volt mindig, mert halkszavu ember volt a gazdája és a legközelebbi környezete is.

Az Oroszlán-utcai házban Steingassner József, a Tömörkény István összetört lelki testvérbátyja fogadta a kondoleálókat és átirányította őket a kulturpalotába mondván:

— Mindig ott volt, ott van most is...

Az oszlopcsarnokos nagyház előtt kora reggeltől rajzott a Tömörkény népe. A puszták egyszerű fiai az alsó-, meg a felsőtanyavilágból, a Tisza-partról, az alsó-, meg a felső városrészből mind oda érkeztek tarka egyvelegben az 5 meghitt barátjuk koporsójához és bensőségesen morzsolták a mi-atyánkat.

Könyfakasztó látvány volt a gyászruhás urasszony mellé térdeplő szöges csizmás tiszai hahász, meg a piaci zöldségárus asszony, amint ájtatosan imádkozott annak a koporsójánál, a kit a legtöbbje csak látásból ismert, de akiről mindnyája tudta, hogy ez az, aki országnak világnak regét regélt a szegedi magyarról, a pusztai napáldozatról, miként Petőfi a juhászegényről, meg a szeretőjéről.

Tömörkény népe eltanulta a hűséget a mesztérétől. Amily hűséggel dédelgette, ajnározta a nagy író a legbensőbb képzeletköréhez tartozó világot, oly szerető hűséggel járult most ez a világ ahhoz a koporsóhoz, mely elröpítette a szegedi mezők egéről a szegedi magyarok éber csillagát.

A népies író igaz nagysága a ravatala körül mutatkozott meg: a szegedi tanyai magyar még a látványosságok iránt sem igen fogékony, ellenben Tömörkény István ravatalánál ezrével rotta le a hála és a szelid emlékezés adóját.

... A Tömörkény népe! Erős fej, keményfajú vágás, mint a halott író, akinek halálában is hódol a napos tájak napbarnította asszonya-embere.

* A színház hírei. B. Répássy Gusztly és Bejezy György együttes fellépte. Szombaton este lép föl ez a kitűnő művészpár a Cigánybáró kitűnő operettben. B. Répássy Gusztly éneki Salkit, Bejezy György a Cigánybárót. Ezen fölülte érdekes vendégszereplés iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik. Az operett többi szereplői Járai B., Barics, Járai S., Polgár S., Győző, Várnai, Benkóné, Rozsnyói I. Ifjusági előadás. Szombaton délután 3 órakor Géczy István pályadíjat nyert népszimfűve, a Gyimesi vadvirág kerül előadásra elsőrangú szereposztásban. Vasárnapi előadások. Vasárnap délután 3-kor Lehár kitűnő operettje, a Cigányszerelem van műsoron. A már ismert kitűnő szereposztásban. Este 7-kor B. Répássy Gusztly és Bejezy György vendégfelléptével a Cigánybáró kitűnő operettet ismétli meg a társulat. Előadás a „hatona-Othon“ javára. A május elsejére tervezett jótékonycélú előadás Schneider főhadnagy betegsége miatt el lett hataszva május 7-ére. Az eddig váltott jegyek azon napra lesznek értékesítve.

* A Szalay-Békési-féle zeneintézet érdeklődéssel várt növendék-hangversenye holnap, azaz vasárnap délután fél 5 órakor lesz megtartva, a kulturpalota nagytermében. Jegy elővételben még mindig kapható Oláh és Társa zeneműkereskedésében. (Minorita-palota.) és délután 3 órától a pénztárnál 3, 2, 1 koronás árban. Diákjegy 50 fillér. (3 koronás jegyek már csak korlátozott számban kaphatók.)

* Az aradi zenekonzervatórium vasárnap délután fél 6 órakor tartja III-ik jótékonycélú házi hangversenyét.

Az „ARADI KOZLONY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papirkereskedésben és doánytüzslében: — Egyes szám ára 12 fillér.

Nem köthetünk fegyverszünetet.

Irta: **Gothelm György.**

Czernin Ottokár gróf külügyminiszter ama legutóbbi tett nyilatkozatából, hogy „*noha folyik az ellenségeskedés, mégis lehet a béketárgyalás*”, azt következtették sokan, hogy fegyverszünet áll későbbön. Sőt az utóbbi napokban már egész konkrét formában is kolportáltak azt a hírt, hogy mi az oroszokkal fegyverszünetet kötöttünk. Egyes lapokban olyan cikkek jelentek meg, hogy már ilyenmire volt példa, mert a vesztfáliai béke is úgy jött létre, hogy évekig folyt a harc és ezekkel párhuzamosan évekig folytak a tárgyalások. Az újabb harci eredmények időközönként megváltoztatták a tárgyaló felek békés, vagy háborús hajlandóságát is és a herce-hurca nem a békét siettette, hanem a háborút hosszabbította meg. Ebből tehát nem kérünk.

Kétségtelen, hogyha annyira érnek a dolgok, akkor egy általános fegyverszünet jobban siettetni a békekötést, mintha a fegyverek tusájának zajában folynak a tárgyalások. De nem szabad szem elől téveszteni, hogy egy ilyen fegyverszünet lehetetlen a nélkül, hogy a két hatalmi csoport ne ezt tegye meg a békekötés előfeltételéül. Sajnos, ma még ebbe az előfeltételben se tudnak megegyezni az ellenséges hatalmak, mert az entente békefeltételei kizárják ez időszert a fegyverszünetet és a béketárgyalásokat.

Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy

a mi részünkre a fegyverszünet sokkal kedvezőlenebb lenne, mint ellenségeinknek.

Az nemesak a szárazföldi hadműveletekre, hanem a tengeriekre is kiterjedne. Kikötőinknek és a szomszédos semleges államok kikötőinek blokádja megszűnnék és mi kivihetnénk és behozhatnánk áruinkat, de ez aránylag nekünk keveset használna. Ma mindenféle élelmiszerben, különösen gabonában és takarmányban oly nagy az inség, hogy a szabadhajózás esetén sem tudnánk valamit szerezni. Azt a kis készletet, amit még hajóra lehetne rakni, azt az entente hatalmak már biztosították maguknak. Az Egyesült-Államok és Canada már mindentől kifogytak. Argentínában kiviteli tilalom van. Indiának és Ausztráliának nagyon esekély a fölöslege, de ezeket is lefoglalta Anglia. Talán még a Fekete tengeri orosz kikötőkben vannak nagyobb készletek, ámbar ez is kétséges. Ha a Dardanellákat megnyitják, akkor ezeket is csak az entente kapná. Tisztában kell lennünk azzal, hogy az 1916. évben az egész világon inséges termés volt és még ma szabad lenne is a hajózás, sehol sem lehet semmit sem kapni.

Ellenben ha megszűnne a tengeralattjáró harc, akkor ellenségeink a már megvásárolt gabona és lisztömegeket zavartalanul bevitethetnék és elláthatnák magukat ércel, bányafával, szénvel, vassal, fegyverrel és lőszerrel. Tengerzáróhatásunk hatása teljesen semmissé válnék és az entente hatalmak a fegyverszünet lejártakor jelentékenyebben erősebbek lennének, mint előbb, mi ellenben nem. Mi csak néhány fontos cikket tudnánk némileg beszerezni: rizet, nikkelt és gyapotot, feltéve, hogy az Egyesült-Államok adnának ilyeneket nekünk. Bármennyire óhajtanánk is, hogy ezeket az anyagokat megszerezzük, megsemmisítjük olyan szerepet, hogy mi emiatt egy fegyverszünettel járó hátrányokat magunkra vegyünk. Ehhez járul, hogy tengeri kereskedelmi hajóinkat nem tudjuk azonnal használatba venni és nem használhatnók ki megtelelően a fegyverszünetet.

Ellenben Anglia, Franciaország és Olaszország a most hadiszolgálatba állított sok kereskedelmi hajóját azonnal felhasználhatja szállításokra.

Egy kis hasznunk lenne egy hosszabb fegyverszünetnél, az tudniillik, hogy szaporíthatnók tengeralattjáróinkat és a szünet lejárta után nagyobb számu hajóval vehetnők fel a harcot és még hatásosabbá tehetnők. Minthogy azonban eredményt csak ellenségeink rendelkezésére álló kereskedelmi hajók erős és állandó csökkentésétől várhatjuk, az említett előny a hátrányokkal szemben annál kevésbé esik latba, mert az entente időközben befejezhetné a már megkezdett hajóépítéseket. A tengeri fegyverszünet tehát csak az ententenak hajtana nagy hasznot, nekünk csak keveset és az erőviszonyok hátrányunkra változnának.

Az sem látható tisztán, hogy miként hatna Oroszországra a fegyverszünet. Körülbelül az éghajlati viszonyok — eső és ennek következtében a járatan utak — ugyanis kikényszerítik a szünetet ezidőszert. Ez az állapot csak május közepéig változik meg. Lehetővé tenné a fegyverszünet, hogy az oroszok szabadságolják a földműveseket, hogy otthon vessenek és ha hosszú lenne a szünet, esetleg arassanak is és ezáltal Oroszország megszabadulna legsúlyosabb gondjától. Viadivosztkon és Dalnyin át — még ha Archangelszket tengeralattjáróink blokádolják is — fegyvert, lőszert és vasuti anyagot szerezhetne. Ezáltal a rendkívüli közlekedési nehézségeket, amelyek az élelmiszeri nehézségnek is az alapjai, lényegesen könnyítenék és a feszült belpolitikai helyzetet tehermentesítenék a folyton megújuló forradalmak veszélyétől. Más kérdés természetesen, vajjon az orosz nép, miután megint megismerte a nyugalom áldásait és gondolkodott afelett, hogy mit jelent a háború folytatása, rászánná-e magát a háború folytatására. Megszűnt az a vak engedelmség a forradalommal, amelyet a cárizmus élvezett.

Olaszország már belefáradt a háborúba. Alpesi offenzívájának folytatásától már nem vár említésre méltó eredményeket, sőt inkább fél a központi hatalmak támadásától. Neki jól jönne egy szárazföldi fegyverszünet. De azzal is tisztában van, hogy élelmiszer, szén, vas és lőszerpótlásának nehézségeit nem tudja megszüntetni, ha a tengeren nem áll be a fegyverszünet. Különbösen is ugyanaz áll az olasz népre, ami az oroszra a fegyverszünet után nehezen volna rábirható a háború folytatása.

A központi hatalmak több gazdasági hasznát látnák egy szárazföldi fegyverszünetnek és ezt nem szabad lebeesülni. Könnyebben tudnák megművelni a földet, esetleg az aratást is lebonyolíthatnák, sok szén-sav szabadulna fel műtrágya gyártásra, szaporíthatnák vasuti anyagukat és ezáltal javíthatnák a forgalmi viszonyokat, végül pedig fokozhatnák a fegyver és hadianyag gyártást. Mindez azonban csak teoretikus elmélkedés, mert egyelőre Anglia nem hajlandó fegyverszünetet kötni. Csakpán szárazföldit semmiesetre sem. Már pedig a tengeri szünet biztosított békeelőfeltételek nélkül elfogadhatatlan, mert meghosszabbítaná a háborút, rosszabbá tenné katonai helyzetünket, míg ellenben megjavítaná ellenségeinkét.

Az Aradi Közlöny

előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre	30 korona.
Negyed évre	8 korona.
Egy hónapra	3 korona.

Mangra Vazul és Goldis László.

— Az érsek környezete az aradi zsinatról. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Nagyváradról írják:

— Azok az események, amelyek az aradi gör. kel. román zsinaton lezajlottak, nemesak a román, hanem a magyar társadalom körében is figyelmet keltettek. Jól informált helyen a felmerült esethez a Nagyváradon tartózkodó Mangra Vazul metropolita környezetében ezeket a megjegyzéseket fűzték előttünk:

— Epen ideje volt annak a komoly és okos fellépésnek, amellyel Popa György dr. nagyváradai táblabíró leleplezte az aradi zsinaton dúló politikai terrorizmust. Mindenki tudta eddig is, hogy mióta Mangra Vazul munkapárti képviselő lett, az aradi zsinat tájékaról rendszeresen bosszantották Mangrát és mindent elkövettek, hogy borsót törjenek az orra alá. Mangra Vazulnak meg volt ugyan a véleménye ezekről a belső machinációkról, de bőlesen tűrte és elnézte, pedig nem esett neki jól, hogy azért, mert ő a tulzók tarthatatlan politikájával szakított és a magyar államezme oltalma alá helyezte magát: egyházi hatóságok részéről is malverzációkkal találkozik. Azt a verebek is csiripelték, hogy Papp I. János aradi püspök tisztára Goldis László szeszélye szerint akarta közelni Mangrát. Goldis Lászlónak, mint politikusnak joga volt Mangrával szembehelyezkedni, de mint egyházi funkcionáriusnak politikai gyűlölködést szítani egyházi fórumokon tilos lett volna. Dehát az aradi püspök sohasem volt dirigálásra termett ember, amit bizonyít az is, hogy a tegnapi zsinati ülésen látván, hogy Popa György végre a szükséges kiméletlenséggel leplezte le a püspök magatartása mögött rejlő politikai rugókat, azonnal meghátrált és a vikáriusi választást nyomban napirendre tűzte. Hogy egy szentszéki titkár — mint Goldis László — azt jelentse ki, hogy ő az egyház becsületének tartozik azzal, hogy egy metropolita megválasztása ellen tiltakozzék — hát ez a vakmerőség csak olyan egyházmegyében történhetik meg, a melynek olyan a vezetése, mint az aradié.

— Ciorogariu Romulusz személye ellen kétségkívül nem volt kifogása az aradi püspöknek és csak azért ágált ellene, mert Goldis az új vikáriusban Mangra hívét látja. Ciorogariu hangos politikáló szerepet sohasem vitt és elvégre a hazai román közvélemény előtt is lejárt már az az idő, amikor valakit maltretirozni lehet csupán azért, mert nem lármázik Mangra Vazul ellen. Abszolút új felfedezés volt az, hogy az aradi püspök nevezi ki a nagyváradai vikáriust, hiszen eddig mindig választották a az aradi püspöknek igen jól kellene tudnia, hogy ez egyezik meg azzal a demokrata szellemmel, amely a gör. kel. román egyházi szervezetben megnyilatkozik. Ültek már az aradi püspöki székekben mások is, de sohasem jutott eszükbe, hogy ezt a jogot konfiskálják. Ugy látszik, Goldis már vikáriusokat is akar kinevezetni.

— Jellemzi a zsinat hangulatát, hogy a nagyváradai delegáltak is Papp János ellen foglaltak állást, ezek sorában van Lázár Aurél, aki pedig Goldis politikáját vallja. De Lázár Aurél is belátta végre, hogy mint szentszéki ügyész nem folytathatja azt a béke-egérharcot, amelyet Mangrával szemben csinált és Ciorogariu Romuluszsal egyetértésben és kölcsönös respectusban akar dolgozni. Mangra Vazul egyéb ént csak mosolyog a jámbor aradi püspök erőlködésén, aki egyik perében megmáskítja

azt, amit előbb eltökélt és Mangra politikai ellenfeleinek kénye-kedve szerint tölti be azt a méltóságot, amelyhez sohasem jutott volna, ha Mangrát ez előtt tizenöt évvel az aradi püspöki székhelyben megerősítik. Különben is az egyházi hierarchiában oly példátlan eset, hogy egy szentszéki titkár direkt az egyház érsekmetsropolitája ellen öltögesse a nyelvét, amely más-

ként, mint a napi politikának az egyházi életbe való vétke behurcolásával, meg nem magyarázható. Dr. Popa György kitűnő felszólalása nagy szolgálatot tett az egyháznak, mert remélhetőleg felnyitotta Pap János püspök szemét és kioktatta végleg arra, hogy Goldis László szuggesztív parancsainak követése nem a legpraktikusabb és legkegyesebb dolog.

Megakarták mérgezni élelmünket.

— Leleplezések egy francia tervről. —

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Néhány héttel ezelőtt megírta az Aradi Közlöny, hogy a belügyminiszter körrendeletet intézett Varjassy Lajos polgármesterhez és felszólította őt, figyelmeztesse a lakosságot és hívja fel a legnagyobb éberségre, mert biztos tudomásunk szerint ellenségeink most már arra készülnek, hogy élelmiszereinket és ivóvizünket is megmérgezzék. A polgármester a sajtó útján meg is indította a közönség felvilágosítására irányuló akcióját és bizonyára mindenki, nemcsak hazafias kötelességből, hanem az önfentartás ösztönéből is kettős gondot fordít arra, hogy ellenségeinknek ez a leggaládabb és még az afrikai vad törzsek agyához is méltatlan tervét meghiusítsa.

Mint Berlinből jelentik, ez a kérdés a birodalmi gyűlés mai ülésén szoba került, amennyiben Hecksch dr., haladó néppárti képviselő, a következő kérdést intézte a kormányhoz:

— „A Hamburger Freudenblatt április 14-iki esti lapjában leleplezéseket közöl ellenséges merényleti kísérletekről, amelyek azt célozták, hogy francia hadifoglyok útján ördögi módon járványokat terjesszenek és nélkülözhetetlen élelmiszereinket elpusztítsák. Hajlandó-e a birodalmi kancellár felvilágosítást adni a hivatalos kutatások eredményéről, különösen arról, hogy a vizsgálat nem derítette-e ki a francia kormány bűnösségét ebben az emberi méltóságukból kivetkőztetett üzimekben“.

Friedrich tábornok: Egy francia hadifoglynak küldött csomagban egy könyvet találtunk, amely öt cédulát tartalmazott, amelyekeken titkos írással azt a felhívást intézi fogságunkban lévő franciákhoz, hogy pusztítsanak, gyujtogassanak, okozzanak állatjárványt, rongálják meg a burgonyatermést és a gabonatermést. (Elénk mozgás.) Eme cédulák tartalmából és külsejéből világos lett, hogy egy nagyszabású tervről volt szó, amelynek az volt a célja, hogy Németországot gazdaságilag megkárosítsák. Kétségtelen, hogy a veszély nagy. Ezért a lakosságot a sajtó útján felvilágosítottuk, továbbá elrendeltük, hogy a hadifoglyokhoz érkező csomagokat szigorubban vizsgálják át. Ha ez nem lenne elég, akkor más rendszabályokhoz is nyulunk. A csomagoknak már is megszigorított átvizsgálásából nyert anyag megerősítette, hogy egy messze elágazó tervetről van szó. (Halljuk, halljuk.) Arra még nincs bizonyítékunk, hogy a francia kormány keze benne volna-e a játékban.

Haase szociáldemokrata képviselő szólalt fel ezután és kijelentette, hogy eme botrányos eset kapcsán két kérdést akar szóvá tenni. Az egyik az, hogy minden ünnepélyes kijelentés

ellenére az ugynevezett zsidószámlálás folyik a hadseregben és adatai vannak arra is, hogy a zsidókkal megkülönböztetett módon bánunk. Panaszt kell emelnie amiatt, hogy egyes zsidókat megsértének, de nem tartózkodnak az egész felekezet becsületének megbántásától sem. Ellenben az ellenséges hadifoglyoknak Németországban — s ez a másik téma — oly jó soruk van, mint az uraknak, míg a német katonák ellenségeinknél sokat szenvednek. A mi katonáink nem kapják meg a nekik küldött pénzt és csomagokat. Sőt a mi öreg itthonlévő katonáinkkal szemben tanusított bánásmód miatt is panaszt kell emelnie. Nagy a munkáshiány és ezért megkérde, hogy a görög katonák dolgoznak-e nálunk. A földművelésnél jobban kellene toglalkoztatni a hadifoglyokat.

Friedrich tábornok kijelenti, hogy a hadifoglyokkal való bánásmódnak alapelvei szigorúak, de igazságosak. Ezután bő felvilágosítást nyújtott egyes hadifogly tábork életéről.

Egy haladó-párti szónok amiatt emelt panaszt, hogy egyes csapattesteknél igen különböző az élelmezés és hogy a tiszték a frontról és a hadtápvonalakról hazaküldik családjuknak az élelmiszert. Megengedhetetlennek tartja, hogy a tiszték és a legénység élelmezése közt nagy különbségek vannak. A legerősebb szavakkal elítéli a hadseregben mutatkozó antiszemizmust. Felsorol több esetet és kérde, miért nem léptették elő a használható, sőt kitüntetett zsidó katonákat tisztékké. A hadügyminiszter kötelessége az alkotmányt érvényre juttatni. A katonai iskolákba mohamedánokat és budhistákat felvettek, de zsidókat nem.

Az elnök kijelenti, hogy a hadügyminiszter hivatalos elfoglaltsága miatt távozott el az ülésről, a felszólalásokat tudomására fogja juttatni.

Siettetik a csehek a békét.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Bécsből jelentik: Az osztrák Reichsrath egyik cseh képviselő tagja, aki annak a küldöttségnek is tagja volt, mely a cseh parlamenti szövetséget a magyar koronázáson képviselte, a következőket mondotta el a cseh nép politikai magatartásáról:

— A tárgyalások folyamán, melyeket a cseh parlamenti szövetség vezetőségének állásfoglalása óta a kormányelnökkel folytattunk, nyilvánvalóvá vált előttünk, hogy a kormánynak a cseh-német kérdésnek oktroy-jal való rendezésének tervét előbb-utóbb el kell ejtenie. Annak, hogy a kormány az oktroy alkalmazásának tervétől most végre el is állott, kétségtelenül a külpolitikai helyzet a közvetlen oka, de arról biztosíthatom, hogy mi az oktroy elejtéséhez és a függő nagy kérdések parlamentáris uton való rendezéséhez megintgathatatlannal ragaszkodtunk volna mindvégig akkor is, ha a követeléseinknek kétségtelenül kedvező helyzet nem is állott volna be.

— A cseh-német kérdés parlamentáris uton való rendezését célzó követelésünk teljesítése minden ausztriai nemzetségnek, mely Ausztria fenmaradását és virágzását kívánja, egyként nagy érdeke.

— Az oktroy-terv elejtése és az osztrák parlament összeülése végre két oly belpolitikai esemény, amelynek a külpolitikai helyzetre is jótékony hatása lesz. Figyeljék majd meg: emlékezetes dátuma lesz a külpolitikának is az a nap, amelyen Ausztria szláv nemzetiségeinek képviselői a monarchia fenmaradása mellett demonstrálnak. Gondoljon csak arra, milyen hatalmas lépéssel jutunk közelebb a békéhez, ha az orosz és angol demokrácia azt látja majd, hogy a németek, a csehek, a szlovének és a horvátok egy parlamentben s a nagy kérdésekben Ausztria egységére és boldogulására irányuló közös akarattal tanácskoznak. És mi, csehek, igazán mindent meg fogunk tenni, hogy ezek a tanácskozások a nagy időkhöz méltók legyenek. Az entente meg fogja tudni, hogy az ausztriai szláv népek „felszabadítása” jegyében a háborút nem képes prolongálni.

Majdnem miniszteri fizetés a sertésrekvirálónak.

— Aradi tisztviselő levele. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kaptuk a következő levelet: Tisztelt szerkesztő ur! Sziveskedjék egy aradi állami tisztviselőnek egyik fővárosi napilaphoz is beküldött alábbi sorait közölni. Az illető lapban valaki levelet írt a szerkesztőnek és azt kérdezte tőle, hogyha az állam a tisztviselőknél segít, nem lesz-e baj az állambáztartása körül? Megbirja-e a költségvetés a nagy kiadást? Ezt a levelet a szerkesztő leköszölte és erre mi aradi tisztviselők elhatároztuk, hogy válaszolunk. Peston és Aradon is. A válaszuk, illetve — én irtam a levelet, a válaszom ez:

„Noha a tisztelt levélíró ur kifejezetten kívánja és jogosnak is tartja, hogy már-már tartáhatatlan helyzetünkön valóban segítsenek, mégis föltételezi azt, hogy annyira tulterhelt az országos költségvetés, hogy ezt talán nem bírja el. Holott, s a mire rá akarok mutatni, a tulterheltség ellenére mindenkinek jut, csak a tisztviselőnek nem. Bátor vagyok kérdezni, van-e tudomása arról, hogy a kormány a kincstár részére rekvirálendő sertésrekvirálónak 1200—1600 korona havi fizetést adott s ezenkívül korlátlan kocsi-fuvarfólszámítást naponta (és utaztak az uradalmak fogatain ingyen). Egyikét-másikat elsőosztályu vasuti bérletjeggyel is ellátták. És kik voltak ezek a rekvirálók? Nagyon sok lecsuszott nagyság, a frontról hazahozott protekciók. Kérdelem, ha a költségvetés annyira tulterhelt, hogy a dolgozó tisztviselőnek nem jut semmi, szabad volt-e ezek részére majdnem miniszteri fizetést megállapítani? Ez csak egy példa, hozzá hasonló még sok százat tudnék felolvasni. S ha az a tisztviselő, akinek a havi fizetése mindent beleszámitva 200 korona, fogja magát és a havidíj nyugtát 200 korona helyett 600 koronáról állítja ki, hogy megélhetését biztosítsa, nem tudom lett volna-e oly elnéző a kincstár, mint amily elnéző volt eddig a kereskedők és iparosok árdrágításával szemben és folyósította volna-e az összeget. Hisz még arra sem vett időt magának a kormány, hogy meggyőződjék, vajjon minden a kincstár kezelése alá tartozó intézmény vezetősége eleget tette-e annak a rendeletnek, mely szerint az alkalmazottaknak 35 százalék drágasági pótlékot kell kiutalni. A tisztviselők eddigi mély hallgatásának az volt az oka, hogy eddig a meglévő

rongyaiban csak meg volt, a gyomrát sem láthatta senki, mennyire és mivel tömte meg. Most már azonban a rongy is elszakad, ma-holnap a testét eltakarni nem tudja. A nemzet legelhagyottabb napszámosserege most már kénytelen lesz hangosan nem kérni, de követelni. Husz éve szolgálom a kincstárt, van összesen 2000 korona évi jövedelmem, 400 korona lakásbérem, semmi mellékes jövedel-

mem, semmi magánvagyonom. Négy fiam közül egy már küzd a hazáért. Képzelmek el azt a husvétot, amelyben e fizetés mellett nekem, sok ezer társammal együtt részem volt. Aki ezt átérzi, jogosnak fogja tartani, ha táj lát-nom a háboru előtti grájzlerost bársonyban, plüssben, a parasztot sárga cipőben és a rend-szert okolom, kárhoztatom, amely ezt mind megengedi."

Van abban a kulturpalotában hely elég — csak mindent arra a célra kell fordítani, amire eredetileg szánták.

Felkerestük Fényes Dezsőt, a kulturpalota igazgatóját, aki a következőket mondotta:

— Nem igaz, hogy a kulturpalotából el-visznek képeket — mondotta az igazgató.

Arra a kérdésre, hogy Felvinczi Takács Zoltán miért járt Aradon, így válaszolt:

— Budapesten az Országos Szépművészeti Múzeum igazgatóságának kebelében évekkal ezelőtt elhatározták, hogy a kulturpalota képtárában levő állami letétet, amelyet az a kulturpalota megnyitása alkalmával elszerve, minden válogatás nélkül küldött Aradra, a kép-gyűjtemény érdekében és Arad műzlisére való tekintettel, valamint az egyes művészeti iskolák helyes csoportosítása végett, revízió alá veszik. Az állami képeken kívül több olyan kép is volt a gyűjteményben, amelyek a Kölesy-egyesület régebbi vásárlásaiból származtak, vagy pedig a városházáról kerültek át. Ezeknek legnagyobb része oly csekély művészi értékű, hogy az állami letét gyanánt szereplő gyűjtemény-nívóját, ezekkel rontani nem volt megengedhető. Ezért Felvinczi-Takács Zoltán dr. a kultuszminiszterium megbízásából, mint az Országos Szépművészeti Múzeum kiküldöttje jött Aradra, ahol már ez év januárjában is járt és az itt tapasztaltokról beszámolva, Budapesten a képgyűjtemény revízióját elhalaszt-hatatlannak jelezte.

— Most az értéktelen képeket, amelyek között nagy vásznak is vannak, a kulturpalota más termébe vitték át, ahol ezeket ezentul is mindenki megtekintheti, csakis az állami leté-t tartalmazó termékből selejtezték ki. Meg-jegyzendő, hogy az állami letétben lévő képek az állam tulajdonai. Ezeket a szükséghez ké-pest cserélhetik, vagy végleg el is vihetik. S fájdalom ép az értékesebb képeket fenyegeti ez a veszély, mert a miniszteriumnak az a szándéka, hogy a magyar művészek legszebb alkotásait időnkint vándoroltassa az országban. Aradot azonban ez az eshetőség egyelőre nem fenyegeti, sőt a Szépművészeti Múzeum igaz-gatójától, aki Arad iránt a legnagyobb jóin-dulattal viseltetik, ígéretet kaptam arra is, hogy a legnagyobb, de Aradon még nem is-mert magyar mesterek — Szinnyei Merse Pál stb. — egy-egy művét legközelebb meg-küldik Aradnak.

— A képtár revíziójával szabaddá váltak azok a helyiségek, amelyeket a geológiai gyűjtemény részére Lóczy Lajos dr. és az állattani gyűjtemény részére Horváth Géza dr. a Nemzeti Múzeum állattári igazgatója, akik mindketten igen nagy értékű gyűjteményt készü-lnek Aradnak ajándékozni, maguk választottak ki gyűjteményeik elhelyezése céljából.

— Eme helyiségeken kívül hat fülke ma-radt az aradi művészek képei számára. Ezek ezidőszert még egyetlen fülkét sem töltenek meg egészen. Sok-sok év fog elmúlni, míg a mostani képtár helyisége, amelynek nagyter-mében is még egyszer annyi kép férhetne el, mint amennyi jelenleg ott van, szüknek fog bizonyulni az aradi szépművészeti múzeum számára. Adja isten, hogy ez mielőbb bekövet-kezzék.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit

hogy a lapkihordóktól újságot vá-sárolni, vagy náluk a lapra elő-fizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelembe nem veszi, büntetendő eselekményt követ el.

Botrány a kulturpalotában.

— „Kiselejtezik“ a legértékesebb képeket. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny szerdán, április 25-én megjelent számában a következőket írta:

„Felvinczi-Takács Zoltán dr., a kiváló esztétikus és képszakértő ma Aradra érkezett, hogy a kulturpalota képtárát elrendezze. A kulturpalota képgyűjteményében ugyanis a sok értékes és nagybecsű művészi munka mellett kisebb értékű, sőt jelentéktelen művek is talál-hatók, amelyek nem emelik a képtár művészi értékét. Ezeknek a szakavatott *kiselejtezése* a *gyűjtemény becsét nagyban fogja emelni*. De szükség volt a rendezésre azért is, mert a képtár tulságosan sok helyet vett igénybe a mútárgyak számához képest, a kulturpalotában pedig most minden helyre szükség van, mert helyet kell csinálni a nagyjelentőségű és nagy-értékű Lóczy-féle természetrajzi gyűjteménynek, amely a mi közművelődési intézetünket or-szágos nevezetességüvé fogja tenni.“

Amikor ezt hírül adtuk, akkor a becsü-letes újságíró naivitásával, szórul-szóra azt irtuk meg, amit a beavatott forrás velünk közölt. Beismerjük, naivak voltunk mert azt hittük, hogy az is történik amiről minket informáltak. Azt hittük, hogy „selejtezes“ lesz. Azt hittük, hogy ami a képtárban történik az a *gyűjte-mény becsét nagyban fogja emelni*. Ezzel szemben a mai nap folyamán klubokban, kaszinókban, kávéházakban egy aradi botrá-nyos esemény alkotta a beszéd tárgyat, amely minden igazi aradi polgárt a legközelebről és a legteljesebbül érintett. Arad város kul-turájának féskében, az ország legdiszesebb kulturpalotájában rajban olyan különös ese-mények történnek s olyan kultúraellenes törek-vések nyernek alakot, hogy ha ez így folyta-tódik ma-holnap országos nevezetességre te-szünk szert, mint a kultúra botrányhősei.

Felvetődik és pedig jogosan az a kérdés: van-e erre Aradnak szüksége? Az Aradi Köz-löny nem szívesen beszél erősebb hangon s kritikai megjegyzéseit is mindig a nyugodt és higgadt tárgyalás hangján teszi meg, de a kul-turpalota mostani eseménye szinte kihívja a bírálat legélesebb hangját. Igyekezni fogunk azonban — mindezek ellenére — a higgadt tárgyilagosság hangján megszólalni és ismer-tetni a kulturpalota vezetőségének szomorú szenzációját.

Lóczy Lajos egyetemi tanár, európai híri természetbúvár, nagyszerű természetrajzi (geo-logiai, etnografiai stb.) gyűjteményt állított össze, mely a legtökéletesebben visszatükröz-teti Arad és Aradvármegye földrajzi és néprajzi helyzetét. E kincseket érő gyűjteményt, mely teljességével ugyszólván egyetlen az országban, Arad közművelődési házána ajánlotta fel. E gyűjteménynek hely kell s felvetődött a kér-dés, kinos tárgyalások alakjában, hogy — *van-e hely a gyűjtemény számára a kulturpalotá-ban?* Illetőleg, mert ennek a számára okvet-lenül kell helyet szerezni, hogyan helyezzenek el más muzeális gyűjteményeket?

Az Aradi Közlöny néhány héttel ezelőtt megírta volt, hogy a kulturpalota felügyelő bi-zottság legutóbbi ülésén heves és kinos össze-ütközések voltak a kulturpalota igazgatója és a bizottság egyes tagjai között, kik azt javasol-ták, hogy a gyűjteményeknek megcsorbulniok nem szabad: inkább költözzenek ki a bentlevő egyesületek, sőt esetleg a tanfelügyelőség, mely a kulturpalota négy szobáját bérlé. Olyan elvi álláspont is kifejezésre jutott, hogy a kul-turpalotában minden talpalattnyi helyet a kultu-rális és muzeális gyűjteményeknek kell át-en-gedni. A bizottság akkor nem hozott határoza-tot, hanem abban állapodott meg, hogy Fényes Dezső, a kulturpalota igazgatója megbeszéli az egész kérdést a Múzeumok és Könyvtárak Or-szágos főfelügyelőségével s majd a kikért ta-náesok meghallgatása után fognak határozni.

Fényes Dezső tárgyalta-e azóta a Múzeumok és Könyvtárak országos főfelügyelőjével: nem tudjuk, de az bizonyos, hogy a kulturpa-lota felügyelő-bizottsága azóta ülést nem tar-tott s most mégis olyan dolgokról értesülünk, melyek egyrészt mélyen sértik Arad város pol-gárságának közérzetét, másrészt kultúra elle-nesek s végül arra engednek következtetni, hogy a kulturpalota igazgatósága túllépte a hatáskörét.

Lejött ugyanis Aradra — bizonyára nem a saját uri kedvteléséből — a Szépművészeti Mu-zeum öre: Felvinczy Takács Zoltán s anél-kül, hogy a kulturpalota igazgatósága erre a kulturpalota felügyelő-bizottságától felhatalma-zást kapott volna a közművelődési ház gyö-nyörű képtárát felforgatta. Ugy nevezték ezt a munkálkodást, hogy rendezés vagy még talá-lóbban: selejtezés. Ez a selejtezés abban ál-lott, hogy a legnagyobb és legértékesebb képe-ket ki fogják dobni, ha ugyan már ki nem dobták, a képtárból. Az aradi képtár büszkesé-geit visszaküldik Budapestre, amely majd oda-adják Szegednek, Miskolcra vagy más város-nak, annak, amely jobban meg fogja becsülni mint Arad. A helynyerés kedvéért Arad kul-turpalotája lemondott mindörökre arról, hogy képtárát fejleszthesse. Az öt szobától be-zsutfolják az értéktelenebb s apróbb képeket két szobába, míg Feszty, Pállik, Pataki László műreme-keit elszállítják — „mihelyt a közlekedés meg-engedi.“ Igen, ezeket a szavakat mondotta volt egy aradi érdeklődő urnak Felvinczy Takács Zoltán: — mihelyt a közlekedés megengedi! Tehát nem: Arad város tanácsa, nem: a kul-turpalota felügyelő bizottsága, hanem a közle-kező viszonyok fogják megengedni, hogy ezek a kultur kincsek Aradról elkerüljenek. — Ugy értesültünk, hogy azzal biztatták Arad város polgármesterét: — Majd a háboru után más képek jönnek ezek helyett!

Helyes! Jöjjenek is szép és művészi al-kotások Arad képtárába, a nekünk adottakat ne vegyék el tőlünk. Nem tartjuk kulturális munkának azt, ha egyik nagyértékű gyűjte-ményünket csak azért csökkentik valaki, hogy egy másikkal helyet szorítson.

Ninos jelenteni való.

Budapest, április 27. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Egyik harctérről sem jelentenek különös eseményt. — **Hőtor** altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Események a tengeren.

Néhány tengerészeti repülőgépink egy ellenséges léghajónak a hó 25-éről 26-ára virradó éjjel Trieszt környéke ellen intézett hatástalan támadását nyomban viszonzva, bombázták St. Canziano katonai építményeit, a Sdobba torkolatánál lévő ütegeket s több találatot, tüzvészeket figyelt meg. Valamennyi repülőgépink heves védőtűzelés ellenére sértetlenül visszatért. **Hajóhadparancsnokság.**

Királyi bizalom**az osztrák kormányoknak.**

(Nagyszabású közeloimezési akció.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: A hivatalos lap holnapi számában a legfelsőbb királyi kéziratokat közli:

Kedves Olam-Martinié gróf! Komoly időben vette Ön át, tanácsomat kötve, osztrák kormányom vezetését. Azóta Ön értékes tanácsaival mindig hűségesen állott oldalam mellett. Törekvéseim megértésével, fáradhatatlan gondoskodással súlyos megpróbáltatásokon keresztül ment népeim jólétéért, Ön enyhiten tudta azokat a nehéz viszonyokat, amelyeket a háboru teremtett. Ama korlátlan bizalom mellett, amellyel Önnel szemben viseltem, élénk megelégedésemre szolgál, hogy kormányom összes tagjai egyértelműek abban a törekvésben, hogy a birodalom erőt egyesítsék összes népei javára. Támaszködve a bizalomra, amelyről Önt és bevált vezetését alatt álló kormányom összes tagjait biztosítom, osztrák szelleműl áthatott fáradozásában az állam javára, számíthat támogatásomra.

Laxenburg, 1917. április 26.

Károly s. k. Olam Martinié s. k.

Kedves Olam-Martinié gróf! Javaslatának megfelelően Baerenreuter dr., Bobrinszky miniszterem, Urban dr. kereskedelmi miniszterem ama kérelmének, hogy felmentsem hivataluktól, nem adok helyt. A miniszterekhez intézett kézirataim itt következnek.

Mindhárom miniszterhez intézett egyforma tartalmú kéziratban a felség azt írja, hogy nem éri magát indítatva arra, hogy lemondásukra való kérelmüket teljesítse és további jóindulatáról biztosítja őket.

Bécsből jelentik: Az osztrák kormány nagyobb szabású akciót tett folyamatba, hogy a szegény sorsú lakosságnak a legfontosabb élelmiszerek megszerzését megkönnyítse. Elhatározták, hogy a szegények az összes szükséges élelmiszere ért csak egyharmad árú fizetnek, míg kétharmadrészt az állami segélytalap fedez.

Bécsben a számítások szerint egy háztartás ezek szerint 333 korona kiadási maximum jut. Az ország más részein is hasonló módon segítenek. Együttal közlik, hogy a jövő héten kétszáz ezer kiló ingyen húst osztanak ki a szegény nép között. A kenyér és liszt az új termésig biztosítva van.

H I R E K.**Nem lehet Aradra vezetni****a sármási földgázt.**

Az Aradi Közlöny tegnapi számában a sármási földgázra vonatkozólag egy cikk jelent meg: „Háboru alatt nincs földgáz” címmel. Erre vonatkozólag legyen szabad ugy a cikk íróját, valamint az érdeklődő közönséget is megvigasztalni. Azt hiszem, sem a háboru alatt, sem a háboru után a sármási földgáz áldásában részesülni nem fogunk, azon egyszerű oknál fogva, mert nincs olyan erős nyomása, hogy ezt olyan távolságra elvezetni lehessen, mint azt annak idején — felületesen — hirdették.

Amikor 1913. év elején felmerült az a terv, hogy a sármási gázt el fogják vezetni az erdélyi városokon kivül: Nagyváradra, Aradra, Szegedre és Budapestre. Kétegyemnek adtam kifejezést, hogy a sármási földgáz — ha mennyiségileg elég is lenne — nem lehet olyan nyomása a tervezett távolságokra; hisz a lakus is tudja azt, hogy a levegő, a víz és gáz a surlódás folytán veszít erejéből, vagyis a nyomását lassankint elveszti.

Akkor néhány lap — ahol felszólalásomat elhelyezni akartam — azt üzentek: „nem közölhető — nincs igazam”. A Magyar Vaskezelők Lapja, — amely cikkemet hozta — szintén azt jegyezte meg: „Az állam szakértői mást mondanak”. Az én álláspontomat ugyan csak igazolta egy „Az Újság”-ban 1913. szeptember 21-én megjelent newyorki szakértőnek: A S. Giennnek bírálata, aki elmondta, hogy az amerikai pensylvaniai és ohioi földgáz-törzsek Amerikának ötszáz millió dollárjába kerültek. Az amerikai műhívosok a csul bukást elbírták, de a fentnevezett magyar városok aligha bírnák el a sármásit. Ugyanaz a szakember azt is kézzel foghatóan bebizonyította, hogy az ilyen messzire vezetett ingyengáz nem versenyezhet a mesterséges gázzal azért sem, mert a vezetése és ennek fenntartási költsége nem lehet rentábilis. Akik ezt a tervet tetszélyezték, azoknak nem a sármási földgáz az igazi érdeke, hanem a beletetendő tőkének a haszna, amelyet az érdekelte városoknak kellett volna megfizetni. Erre annak idején a kormány figyelmét is felhívtam annál is inkább, mert ottan vannak az állami acél és vasművek Vajdahunyadon és Kúdoziron. Tudvalevő, hogy a vasgyártásnak egyik főfaktora a tüzezőanyag — a kokasz és szén — a gázlejtésztéshez. A távolság nem nagy, hogy a sármási gáz az állam részére hasznosan értékesíthessék. De még helyesebb azt ottan helyben gyárak létesítése által értékesíteni. Sármás vidéke szegény, hazafiúi és nemzetgazdasági szempontból is az állam gondoskodnék arról, hogy ott gyárpar tésüljön és mondjon le arról, hogy mint világitó gaz vezetessék fentnevezett városokba.

Földényi Mihály.

— Zita királyné nevenapjának megünneplése.

Ma ünnepezte meg tegeször Arad Zita királyné nevenapját. A minoriták templomában reggel kilenc órakor istentisztelet volt, amelyen résztvettek az iskolák növendékei tanáraik vezetésével. Ezen a hálaadó istentiszteleten a város vezetősége részéről ott voltak Kintzig János főispán és Varjassy Lajos polgármester. A többi felekezetek templomaiban szintén istentiszteletet tartottak. Istentisztelet volt a várbeli templomban is, amelyen Resch Ferenc altábornagy vezetésével résztvettek az aradi helyőrség összes tisztjei. Az izraelita templomban Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi mondott magas szárnyalású imát. Az összes iskolákban a mai napon szünetelték az előadások.

— A belügyminiszter körutja Erdélyben.

Sándor János belügyminiszter, mint jelentetük, a napokban Erdélybe utazott, hogy az orah invázió által lefektetett, s most újra éledő erdélyi városokat fölkeresse. A belügyminiszter két napot töltött Marosvásárhelyen, önnét Brassóba utazott, majd Sepsiszentgyörgyre,

Kézdivásárhelyre és Csíkszeredán át Gyergyószentmiklósról ment. A belügyminisztert körutján Betegh Miklós erdélyi kormánybiztos, Koós Mihály miniszteri tanácsos, a menekülteket visszatelepítő bizottság elnöke és Wild vezérkari kapitány kísérik. A belügyminiszter személyesen érdeklődött mindenütt a visszatelepítési, segélyezési és közeloimezési viszonyokról s általában a lakosság helyzetéről. A belügyminiszter örömmel tapasztalta, hogy Gyergyóban és Csíkban a beköszönött verőfényes tavaszi napok után egyre nagyobb csoportokban térnek haza a menekültek és megerősödött bizalommal foglalják el szételűt tüzhelyeiket. Lassankint újból benépesülnek az elhagyott és kifosztott falvak, sőt a legelhagyottabb Csíkszeredában is egyre nő a polgári elem. Gyergyószentmiklós lakosságából eddig 5300 van otthon, Csíkszeredában sokkal kevesebb. A hadikárok felvétele Csíkban és Gyergyóban április 23-án vette kezdetét. Az állami, városi és községi tisztviselők félévi fizetésük összegéig terjedhető segélyben részesülnek, hogy ebből az összegből a legszükségesebb cikkeket beszerezhessék. E célra Gyalokay főispánhoz 320.000 korona érkezett a pénzügyminisztertől. Csík vármegyében az oláh betörés okozta kár 40 millió koronára tehető. A belügyminiszter tegnap Székelyudvarhelyen időzött.

— Kína részvétele a háboruban.

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből: A tartományok katonai kormányzóinak konferenciája, melyet a miniszterelnök elnöklésével tartottak meg, egyhangulag amellett nyilatkozott, hogy Kína vegyen részt a háboruban. A parlament túlnyomó többsége is az intervenció mellett van. Az elnök azonban még nem döntött.

— Görögország helyzete válságos.

Bernből jelentik: A Matin jelentésében Athénből: Görögország helyzete sohasem volt komolyabb, mint most. Az athéni kormány ismét bebizonyította tehetetlenségét. Dusmanis államügyben megjelenik a királyi palotában s Gunariszt és Bratoszt is gyakran lehet ott látni. Fegyveres banditák, amelyek az albánokkal a semleges zónában érintkezést igyekeztek keresni, számos esatát vívtak a szövetségeseikkel. Az entente tábornokai állítólag bizonyítékokkal rendelkeznek, amelyek szerint a bandákat a rendes görög hadsereg tisztjei vezénylik. Több mint 2500 görög katona szabadságot kapott, hogy a Palloponészusból a szárazföldre menjen. Amidőn az entente hatalmak bizonyos csapatmozdulatok leszerelését kívánták: Konstantin király az 1915. évi korosztály bevonásával felelt.

— A várba most meghaltni.

Ma délután Vintheim Mária nemzeti esemény a várban a templom előtti téren öngyilkossági szándékból marólugot ivott. Odry Zoltán ügyvezető rendőrtiszt a leányt a kórházba szállította. Wintheim Mária a várban levő kórházban ápoló kedvességét látogatta meg. A katona azonban nem fogadta szívesen szerelemét, aki e feletti elkeseredésében követte el az öngyilkosságot. A leány állapota életveszélyes.

— Megbűntetett tejhajlító.

Gruméz László dr. rendőrkapitány, a rendőrség vezetője ma egy egész sereg aradmegyei lakosnyit ítél el részint pénzbüntetésre és részint elzárásra tejuamítás miatt. A tejeskofákat Nyári

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Miljukow új békefeltételei.

Rotterdam. A Manchester Guardian munkatársának Miljukow Ausztria-Magyarország békeajánlatáról azt mondta, hogy eddig hivatalosan semmiféle békeajánlatot nem kaptak, amely a béketárgyalások alapját képezheti.

Amikor a tudósító megemlítette azokat a változásokat, amelyek legutóbb Ausztriában a szlávok javára adott kedvezményekben nyilvánultak meg, Miljukow kijelentette, hogy azt tartja, hogy mégis jobb lett volna, ha az oroszok győztek volna. Végül kijelentette az orosz külügyminiszter, hogy a Dardanellák nemzetközivé való tételével, ami egyet jelentene a kereskedelmi forgalom szabadságával, Oroszország meg lenne elégedve és csupán ahhoz a jogához ragaszkodik, hogy a tengerszorosot idegen hajók elől ne zárják el.

Basel. A Pétervári Távirati Iroda közli, hogy június hónapban 2600 zsidót fognak tiszté kinevezni.

A régi kormány néhány tagja ellen a vizsgálatot befejezték. Kurloff belügyminiszteri államtitkára bebizonyította, hogy 300 békés polgárt meggyilkoltatott a minszki tüntetések alkalmával. Macharow volt belügyminiszter pedig oka Lena menti zavargások alkalmával történt tömeggyilkolásnak, amikor is a kormány a Lena menti gyarak sztrájkoló munkásait levástüzerességgel lövette.

Stockholm. Az Ochrana elleni vizsgálat kiderítette, hogy 5 anarchista, 35 szociálista és 4 kadettpárti állott a titkosrendőrség szolgálatában.

Stockholm. Alexejev főparancsnok meglátogatta a délnyugati frontot és hosszasan tanácskozott Bru-szilow tábornokkal. A minszki katonai kongresszus elhatározta, hogy a tiszteket ezentul a hadsereg egy bizottsága nevezi ki.

Róma. A Stefani-ügynökség jelenti: Pétervári jelentések szerint Guskow hadügyminiszter megbetegedett.

A Petit Parisiennek jelentik Pétervárról: Oroszországban a különböző politikai pártok a legnagyobb agitációt tejtik ki a hadseregben és a kormány nagy nyomást gyakorol a hadseregbe, mert megakarja védeni a politikai agitációk hatásától. Bruszilow tábornok azt kívánja, hogy az alkotmányozó gyűlést háboru után Moszkvában tartsák meg, mert az a körülmény, hogy a katonák résztvennének a választási harcokban, nagyban befolyásolná a hadviselés érdekeit.

László rendőrtiszt — aki hetek óta szigorú razziaikkal ellenőrzi a környékről behozott tejet — jelentette fel.

— **Eltűntetés.** A király az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért Kardos Elek zászlósnak, a 2. honvéd gyalogezredben a II. osztályú ezüst vitézségi érmet újlag adományozta.

— **Földrengések Olaszországban.** Luganóból jelentik: Olaszországban több helyen földrengés volt. Az Adriai tenger partvidékén és Toskánában, de legerősebben Florentól 40 kilométernyire délre volt az érezhető. A legnagyobb kár is itt történt. Több helység elpusztult. A romok eltakarításával katonák foglalkoznak.

— **Kölest árusít a város.** Felhívom a hatósági élelmiszer árusítással foglalkozó V., VI., VII., VIII. és IX. kerülethez tartozó kereskedőket, hogy a köles utalvány kiváltása céljából szombaton délelőtt a hivatalomban jelentkezzenek. Egy adag 10 dekában és annak kiosztásának eladási ára 12 fillérben állapítatik meg. A cukor és egyéb élelmiszer igazolvány 5 szamu szelvényre váltható be a fenti kerületekhez tartozó kereskedők által. Közhírre teszem továbbá, hogy a tejigazolványok 1917. év május 1-től kezdve 600 számgig váltatnak be s ezen igazolványok a cukor központban vasárnap délelőtt fognak kiosztatni. A közlélemzési hivatal vezetője.

— **Legújabb divatlapok Kerpelnél.** 354

A KIADÓHIVATAL IZENETE. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Agrár-pénzügyintézetek fuziója.

(Az O. K. H. és a Kisbirtokosok Földhitelintézete.)

— Fővárosi tudósítónktól —

Az a tendencia, amely mostanában az agrár-intézmények megerősítésén fáradozik, természetesen nem hagyhatta figyelmen kívül, hogy amely pillanatban a merkantil irányú pénzügyintézeteket a mezőgazdaságtól ki akarja szorítani, olyan agrár pénzügyi vállalkozásról kell gondoskodnia, amely az agrárhitelintézetek kielégítése terén a nagybankokkal a siker reményében veheti fel a versenyt.

A kormány — mint annak idején megirtuk — birtokreform kapcsán nagy szerepet szánt az Országos Központi Hitelszövetkezetnek. Földbirtokelválasztási jogot és más hasonló kedvezményeket akar neki biztosítani szemben a merkantil nagybankokkal s tervbe vette, hogy ezzel kapcsolatban az O. K. H. jelenlegi tőkeerejét is feljavítja. Ennek a tervnek megvalósítása érdekében tárgyalások indultak meg olyan irányban, hogy az O. K. H.-be valamilyen régebben fennálló agrár intézmény olvasztassék be, amelynek különösen a kis- és középbirtokosokkal már korábbról szorosabb kapcsolata van.

Mint értesülünk, ezek a tárgyalások eredményre vezettek és ezek szerint az Országos Központi Hitelszövetkezet magába fogja olvasztani a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézetét.

A két kormányfelügyelet alatt álló pénzügyintézet között 1905. óta amugy is szorosabb kapcsolat áll fön a kisbirtokosok hiteligényeinek kielégítése tekintetében. 1905-ben a Kisbirtokosok országos földhitelintézete ugyanis elhatározta, hogy kisbirtokosokra az érték 75 szá-

zaléka erejéig folyósít jelzálogkölcseket s egyben olyan megállapodásra jutottak az O. K. H.-vel, hogy ebből a 75 százalékból 50 százaléket első helyen s maga folyósít, míg 25 százaléket második helyen az O. K. H. bocsát rendelkezésre.

A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézeténél 1915 év végén 8,455.700 korona alap-tőke volt beüzelve 100, 500 és 5000 forintos részvényekben. Ezt az alaptőkét egy 1912-ben hozott határozat szerint új kibocsátások útján 12 millió koronáig lehetne emelni. Az intézetnél az 1879. évi XXXIX. t.-c. alapján az állam is érdekelve van, rajta kívül az alapítók és a Magyar Átalanos Hitelbank részesek a vállalatban. A legutolsó 1915. évi üzleti jelentés szerint mindössze 47 fél vett nála hitelt igénybe 125.650 korona összegben s a záloglevelek elhelyezése teljesen szünetelt.

Az O. K. H. és a K. O. F. fuzionáltatása első lépés a kormány ugynevezett birtokreformpolitikájának megvalósítása útján. Hogy ez a fuzió meghozza-e a kívánt eredményt, abban erősen kételkedünk, legfeljebb arra lesz jó, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezetet egyre jobban eltérítse eredeti hivatásától: az ipari szövetkezetek fejlesztésétől és támogatásától.

— **Banktisztviselők gyűlése.** Budapestről telefontólja tudósítónk: A banktisztviselők ma tartották meg közgyűlésüket. Ez volt az első gyűlés, amelyet a háboru folyamán engedélyeztek. A gyűlés előtt egy küldöttség jelent meg Lánzy Leóknál, akinek bejelentették a gyűlés megtartását és kérték a sérelmes pragmatika megváltoztatását, amit Lánzy Leó kijelentésbe helyezett. A gyűlést ezután megtartották és erélyes hangon állást foglaltak a Kereskedelmi Bank ellen és hangoztatták, hogy a tisztviselőknek szociális alapon kell szervezkedniük.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **Az emberlítő közvéleményre vasárnap az Erzsébet-mozgóképszínházban.** Az atavisziikus ösztönök, az öröklött lelki tulajdonok megrázó tragikumokban való kibukkanása e kép, témája a pálinka az „emberlítő mérég” csak a leglőbb okként szerepel benne, az apa és fia szánalmas romlása, — bűne, amelybe már öntudatlanul keverednek. Ebben a fádalmas és megható színműben ez hat döbbenetes erővel.

* **A világ csak hangulat.** (Leontine Kühneberg film az Urániában.) A Kinoripott kiváló alakítását kapta tegnap a közönség. Művészeti film, érdekes témával, ragyogóan tökéletes kidolgozásban, elsőrangú művésznő, közreműködésével: valóban művészeti értékű élvezet volt. A nagyvárosi élet zajából teremnek az olyan üvegházi virágok, mint a milyent Leontine Kühneberg a drámában alakít. A ünemságban eldurvult, elkényeztetett leányok típusa, akik az élet után törnek, akik bűne hábarodnak annak rejtelmeiben, rábjai lesznek a szenvedélyeknek, mikor kigyulnak a nagyváros éjjeli életének esábitó világai: önteleltem dobják magukat a bűn romjai közé. Ilyen leányok élnek és léteznek, és belőlük egyet mutat be a tegnapi kép is, mely poétikus színeiben és grammatizált meséjében mintegy letompitva állítja elénk ezeket a szerencsétlen teremteseket. A közönség kifinomodott érzékére vall, hogy egy pillanatig sem esett szólsóségben és mindég megrögtette a sikkamlós helyzetekből is a meleg érző életnek apró tragédiáit, melyek

FOG. MOHR JEANNETIA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerrel működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.** egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtörmet** nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezeltem beteget, foghúzás teljes érzéstelenítéssel (foggyasztás útján.) Aranyhídak, aranykoronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szájpadiás nélküli és légkamrával. Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement fémek (plombák), mársákelet díszítés mellett készíttetnek. Becsese parafogását kérve tisztelettel **Mohr Jeannetia**, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. s. 8—12-ig, d. s. 2—7-ig. Vidékiek 24 órán belül kitérítetnek. 401

Ertesítés!

A n. é. hölgyközönség szives tudomására hozom, hogy **Andrássy-tér 5. szám alatt** (a Lloyd palotában) női kalapszalont nyitottam.

Eveken át a külföld legnagyobb városaiban működtem s így munkám a legkényesebb izlésnek is megfelel. **Atalakításokat modell után vállalom**, régi formákat is hasonlóképp alakítok. Kosztümökhöz való kalapot azonnal készítek.

Szives pártfogást kér

MOHR D. Andrássy-tér 5 (Lloyd palota).

1577

színművet és rekonszenzvet keltettek. — „**A habkocsi**” magyar filmattrakció a Corsé Montval egyidejűleg, mutatja be legközelebb az Uránia

* **Egy szegény ifjú története** Lidya Bertini és Mario Bonnarddal a főszerepben legközelebb az **Erzsébet mozgószínházban**.

* **Királytigris III.** — az Apollóban. (Bűnügyi regény 4 fejezetben.) Művészi megrendezésben s elsőrangú színészek játékában pompás detektívdrámát láttunk ma az Apollóban. A két előbbi fejezetből már ismert szimpatikus gonosztevő, a „Királytigris” jelenik meg előtünk s hiába határozta el magában, hogy kalandos multja után a jó utra tér, végzetét nem kerülheti ki. A véletlen összehozza egy szép kalandornővel, aki újabb gaztettekre bírja a Királytigrist. Jimmy Valentine (Királytigris) szenálisan kiesztelt módon kincseket érő ékszereket lop s annak értékesítéséből fényesen élnek. Egy estélyen a detektívek fölismerték a veszedelmes gonosztevőt s le akarják tartóztatni. Amikor azonban a „Királytigris” megtudja, hogy fölismerték, hirtelen elszántsággal öngyilkosságot követ el s a policia emberei már csak a beállott halált konstatálhatták. A grandiózus detektívkép óriási érdeklődést váltott ki. Már előre elkaptok minden jegyet s valóságos ostrom alatt állottak az Apolló pénztárai. Több százra tehető azoknak száma, akik már nem kaptak jegyet és így kénytelenek szombaton, vagy vasárnap megnézni a Királytigrist. 3

SZERKESZTOI UZENETEK.

Öz. K. Gy.-né 2662 számú előfizető. A katonai nyugdíjasok háborús segélyét az elesett legényeségi állománybeli egyén özvegye és árva is megkaphatja, ha a politikai hatóság útján Öfelsége kabinetirodájához fordul és kérvényi uton kéri a segély kiutalását.

Öz. L. E.-né Tótvárad. A kértetett spanyol irodának a spanyol királyné a vezetője és hozzá lehet fordulni. Olasz fogásba jutott osztrák-magyar katonákról azonban a Vörös Kereszt egyesület tudakozódó irodája is megszerzi a szükséges felvilágosításokat. Magánlevelek írására nincs tónk és a beküldött bélyeget a vak katonák alapjára adtuk.

L. H. őrmester, Arad. A kértetett ügyben a háziur felmondhatja a lakást, de csak ha igen fontos okok kényszerítik erre. Ezt a lakbérbizottság illetékes eldönteni. Magánlevelek írására nincs időnk és beküldött bélyegeit a vak katonák alapjára adtuk.

Egy vidéki előfizető. Cimeket nem ajánlunk szerkesztői üzenetekben.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Arad, 1917. évi április hó 28-án, szombaton:

B) Berlet.

B) Berlet.

Cigánybáró.

Operette.

Kezdeté 7 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétában
Stauber József.

ARADI KÖZLÖNY

1917. évi május hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Előfizetési árak

helyben és vidéken:

Egész évre 36 K.
Fél évre 18 „
Negyed évre 9 kor.
Egy óra 3 „

Tessék mutatványszámot kérni.

Cognac:

Keglévich,
Dékány, Marty,
Adriatica gyártmány,

valamint likőr és rum, palackokban beszerezhető nagyban és kicsinyben 2056

Weiszberger Sámuel

utódánál

Körösvölgyi Pálinkakaraktár

Arad, Andrássy-tér 5. Telefon 651.

AKI

házat, vagy földbirtokot

venni vagy eladni akar,
forduljon bizalommal

Lustbader Adolf

ingatlanforgalmi irodájához Révay-utca 2. sz.,

ahol kisebb-nagyobb házak, birtokok előjegyzésben vannak. Megbízásokat ingatlanok eladására és vételére elfogadok.

Telefon 961. szám.

Tiszta, jó minőségű

házi szappan

nagyobb mennyiségben megvételre kerestetik.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

Is három nap alatt minden megszüadul a Hajós-féle ANA GALLIN használatát által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájszövetet deszinficiálja, utólagos keletkezés ellen. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Benti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raklata:

HAJÓS ÁRPÁD

Gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. Megyei igazgatóság szomszédságában.

Magyar gyógyborok

Kituno minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vércépző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sarkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, linom fűszereket is, szonkító, a gyomorra és vesékre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbeteg részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszorított Acido pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ajánok
Zsirosszódát 100% és 128%
kristalyszódát,
gyufát és szobaseprűt
 azonnali szállásra

Rosenberg József
 keresk. árúügynök 2417
 Arad, Thököly Imre-utca 37.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év április hó 1-től

Aradról Budapestre indul:
 Gyorsvonat reggel 8:20
 Személyvonat délelőtt 11:42
 Személyvonat este 9:39

Aradról Budapestre érkezik:
 Gyorsvonat délután 1:25
 Személyvonat este 7:25
 Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:
 Gyorsvonat délután 2:10
 Személyvonat reggel 7:50
 Személyvonat este 9:10

Budapestről Aradra érkezik:
 Gyorsvonat este 6:59
 Személyvonat délután 3:31
 Személyvonat reggel 5:57

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:
 Személyvonat reggel 4:35
 Személyvonat délután 1:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:
 Személyvonat délelőtt 10:10
 Személyvonat este 7:52

434—1917. tkv. sz.

A verési hirdetmény és feltételek

A borosjenői kir. jbióság mint tkvi hatóság közhírré teszi, miszerint a Kézbirtokosok Orsz. Földbirtokl. budapesti cég végrehajtónak, Rotár Togyer végrehajtást szennőd elleni 116 kor. 05 fillér iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folyán az aradi kir. tszék és a bje ői kir. jbióság területén fekvő és az ap. sz. 221 sz. tjkvben A. L. 1. 2. 4. 5. sor 703—704/a, 802/a, 1895—1896/b 1770/o. hrsz. a. ingatlan 1630 ko-

rona, kikiáltást annak 1917. évi május hó 21. napjának d. e. 11 órákor aradi közgyűlésében me- tar andó nyilvános árverésen a k- vetkező feltételek mellett fog el- adatni.

1. Az elárverezendő ingatlant a kikiáltást aron elv. e. nem adatik.
2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10% át vagyis 16 kor. 80 fillért bánatpénz- ent kárpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban lenni a bánatpénzről letett értékpapir kat tartozik vevő az árverés jogkörre emelkedéséig számított 80 nap alatt az ingatlan becslésének 10% át kés-pénzzel kifizetni, minsz elmulasztása a 10-ik pont utkövet- kezményeit vonjs maga után.

Az árverési hirdetményben fog- lalt többi feltételek ezen bíróság tkvi osztályánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Borosjenő, 1917 március 25-én.

Székely, s. k.

2711

Úcska, hazazít
ólomcsöveket
 és egyéb

ólomtárgyakat

megvételre keresünk
 Aradi nyomda részvénytársaság.

Földbirtokosoknak

- 35 évre 4 1/2% kamat 99 árfo- lyam,
- 50 évre 5% kamat 1% törlesz- tes teljes árfolyam,
- 65 évre 4% kamat 0.80% tör- lesztes 94 1/2 árfolyam mellett, továbbá

aradi és békéscsabai házakra

- 50 évre 5 1/2% kamat, 1 1/2% tör- lesztes 98 árfolyam mellett tör- leszteses kölcsönöket folyósított és birtokparcellázásokat elvál- talja és gyorsan keresztül vezet a

Budapesti Kölcshözvetítő és Parcellázó Részvénytársaság
 Budapest, VIII. Kenyermező u. 6.
 Aradi megbízottunk: Bonyhádi József u. Kapa-u 47. d. u 2—1. sz.

Meghívó

a „Borosjenői Gőzkenyér-sütő és Fűrdővállalat Részvény-Társaság” IV-ik évi rendes közgyűlésére,

mely 1917. évi május hó 12-án (vasárnap) délután 4 órákor fog megtartatni Borosjenőn, a Borosjenői Takarékpénztár Részvény-Társaság helyiségében a következő tárgysorozattal:

1. A közgyűlést jegyzőkönyvet hitelesítő 2 részvényes kijelölése.
2. Az évi jelentés, mérleg, veszteség- és nyereség száma bemutatása, a felmentvény megadása
3. A felköltségek zörlés megválasztása 1 évre.
4. B-celleges indítványok tárgyalása.

Borosjenőn, 1917. évi április 20-án.

Az igazgatóság.

VABYON. **Mérleg-számla.** TEHER.

VABYON.		MÉRLEG-SZÁMLA.		TEHER.	
Főkvi lapoz		Korona	Főkvi lapoz		Korona
III	Ingatlan	21948/87	I.	Részvénytőke	51975
IV	Épület	30782/3	II.	Folyószámla	17978/3
V	Fűrdő berendezés	10876/18	III.	916/917. évi nyereség	9174/58
VI	Szűró	1475/43			
VII	Gépek	8048/32			
		7.126/46			73126/46

Borosjenő, 1917. március 31-én.

Burján István, s. k. könyvelő.

Székely Pál, s. k. alelnök igazgató. Bárány Selymossy Lajos, s. k. elnök-igazgató. Schreyer Jakab, s. k. igazgató.

dr. Balogh Ernő, hadifogoly vezér igazgató. Kertész Aladár, s. k. igazgató.

Megvizsgáltuk rendben levőnek találjuk.

Vértess Ignác, s. k. fel. biz. tag. Halmagán I. János, fel. biz. tag hadon. Korényi Péter, fel. biz. tag hadon. Sandrik Károly, s. k. fel. biz. tag.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombaton és vasárnap

Leontine Kühneberg:

A világ csak hangulat.

Életkép 4 részben.

Archámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berket tonár találmánya. Felfújulja az összes archámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fádalom nélkül valasztja el a felső bőrréteget az arc-tól. Gyönyörű arcot eredményez. Meglepően úszé teszi az arcot, ezáltal feltűnően fiatalít. Ezek zöm kozmetikus arcapelő intézetében ideiglenesen Battyány- utca 10. szám alatt.

Bartháné, szakképzett kozmetikusné

Kézzgálicz

kitűnő, elsőrendű aru, klgr.-ként 18 korona árban helyt Nagyszentmiklóson

szapható

Horváth és Karl

égnél, Nagyszentmiklóson.

Fagydagantok

szüntetése legjobb szer a **FRIGIN.** elmulasztására. Az orvosok egy bizonyos meg- Ára ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfajdasabb tyukszeméő

a Hajós-téle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél, vigyázn kell az ANAGALLIN szóra. Ára használata utasítással együtt 1 korona.

Polosák

Birtására a legalkere-ebben és teljesen csak a „Pomel- sav” val eszközölnet. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajteső

A „Melogen”. egy pár perc alatt bármely naja. vagy bajuszt a legszebb színeű fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kap- Hajós Árpád gyógyszer- natók a készítés. tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1866. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

